

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

LXXXIII [i. e. LXXXIV]. Quae sint partes eiusdem Materiales?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

certi constitit de materia pœnitentiæ. 5. Et Concil. Trident. timidè scripsit, Actionem pœnitentis esse materiam pœnitentiæ, vel quasi: Ergo ipsa est sacramentum, vel quasi; & effectus eius est remissio peccatorum, vel quasi. 6. *Scotista*. Quia effectus pœnitentiæ apud significatur per Absolutionem, non per Confessionem; at Sacramentum est signum rei: ergo. &c. 7. Id est Sacramentum, quod à ministro confertur; talis hic est Absolutio, non Confessio. 8. Absolutio sola est causa gratiæ, cum tota vis pœnitentiæ in Clauibus consistat: at hæc sunt Absoluentis.

AUTOR. Partes essentielles Pœnitentiæ sunt duæ: Absolutio Sacerdotis vt Forma; Actus pœnitentis vt Materia, Ita Communis: & Tridentinum *Sess. 14. Can. 3.* & Concil. Florent. Quia pœnitentiæ est actio pœnitentis: non, vt *Scotus* ait, est Absolutio pœnitentis, facta certis verbis. 2. Sacerdos absoluere non debet vllum, nisi quem ex signis visibilibus pœnitentem esse cognoscit; cum Sacramentum sit signum visibile gratiæ à Deo institutum: Cur igitur Confessio, tale signum, non foret pars Sacramenti? Significat enim confitens se voluntate recedere à peccato, ac proinde iustificari: quod Absolutione completur. 3. Confitens concurrat ad remissionem peccatorum; 1. Ioann. 1. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis. &c.* Proinde, vt Absolutus dicitur verè iustificari; sic & Confessus. Itaque Confessio & Absolutio sunt partes essentielles.

DICO AD I. Pariter & in Baptismo: at res perantiqua est; termini sunt recentiores, & rei explicandæ aptiores.

AD II. Conuenit: nam Communis tenetur; vt patet.

AD III. Actiones pœnitentis non habent vim sacramentalem, nisi vt instrumenta sunt Dei: sicut & verba Sacerdotis.

AD IV. At Gabriel 4. dist. 17. q. 2.

art. 1. docet de Confessione & Absolutione ex Communi sententia, & is vixit ante 100. annos, citatque S. Thomam. &c. Sic & Concilium Florent. anno 1439.

AD V. Sic ex hoc, *Quasi Unigenitus à Patre*, liceret dicere, Christus est Unigenitus, vel quasi. Vox quasi non semper extenuat rem. Et Confessio est quasi materia; quia est sensibile signum actionis transeuntis; non solida & subsistens.

AD VI. Etiam Confessio significat pœnitentem recedere à peccato; ceu Absolutio, Sacerdotem expellere peccatum.

AD VII. Minister Sacramenti est, qui vel totum, vel partem Sacramenti conficit potiorum; vt hic Absolutionem Sacerdos; Confitens tamen cooperator est necessarius.

AD VIII. Operatur per Claves Absolvens; at & cooperatur Confitens: Vt homo constat ex corpore & anima; solâ hæc intelligit: ita Sacramentum constat partibus duabus; vnâ tamen operatur; & quidem non sine alia.

QVÆSTIO LXXXIV.

Quæ sunt partes Materiales Pœnitentiæ?

LUTHERO-CALVINISTARVM triplex erat sententia. I. **LYTHERVS** lib. contra Bullam Anti christi art. 5. anno 1520, & 1521 etsi non neget tres esse partes; Satisfactionem tamen non esse iuris diuini; tamen anno 1545. in refut. art. Louan. propos. 7. negat esse tres; sed duas, ait in Smalcald. art. anno 1537. f. Contritionem ex minis legis, & Fidem ex Euangelii promissis. Sic & Melanch. in Locis, anno 1521. In Conf. Aug. anno 1530. posuit eas Mortificationem, & Viuificationem. Sic Contritiores &c.

II. **LYTHERANI** alii tertiam addunt, Opus bonum, seu

seu nouam Obedientiam. Ita Lutherus in 1. Disput. contra Antinomios, anno 1539. propos. 1. Statuit Dolorem de peccato & Propositum melioris vitæ. Hoc esse ait, *Disput.* 3. Fidem in Deum, & opera bona, Sic & Melanchr. in *Apolog. Conf.* assignat Contritionem, Fidem, Nouam obedientiam. Sic omnes Molles Lutherani contra Rigidos Illyricianos; vt sunt Confessionistæ Saxonici.

III. CALVINVS *Inst.* 1.3. c. 3. §. 8. asserit duas: Mortificationem, & Viuificationem: id est, Abnegationem veteris hominis, seu vitiorum totâ vitæ; seu Consolationem ex Euangelio. *Ibid.* §. 1. vult Fidem esse priorem Pœnitentiâ; idque contra Lutheranos, quos refellit; qui Terrores incussos priorem partem Pœnitentiæ affirmant, prodromum Fidei & Doloris.

SVADENTISTIS. 1. Calvinus §. 8. Isa. 1. *Quiescite agere perversè discite bene facere.* Psal. 34. *Declina à malo, & fac bonum.* 2. *Ibid.* c. 4. §. 1. *Quia, Pœnitentiâ est, Antea- lta peccata desistere; & stenda non committere.* 4. d. 14.

3. Kemnitius par. 2. Exam. pag. 941. *Quia, Lex diuina peccatoris minus terret: Euangelium consolatur propositâ Christi iustitiâ, qua per Fidem apprehenditur. Ecce duæ: Terror & Fides.* Marc. 1. *Pœnitentiâ agite, & Credite Euangelio.* Act. 10. *Testificans in Deum pœnitentiâ, & Fidem in Iesum.* 4. Idem. Partes Pœnitentiæ esse visibiles debent: at Terrores sunt signa externa Contritionis internæ: & Fidei Confessio exterior, teste Scriptura. Ergo duæ sunt partes. Satisfactionis opera Pontificiorum non habet mandatû in Scriptura. 5. Pontificiis tres partes etiam hypocritæ præstare queunt: & iis tamen tribuunt remissionem peccatorû. 6. Iudas Fide carens speciali habuit tres partes pœnitentiæ Pontificiâ; & desperavit. 7. Tres eæ sunt summe exitibus publicæ pœnit. abrogatæ. 8. S. Patres loquuntur de pœnitentiâ quæ est mutatio vitæ; non quæ est remissio peccatorum; Hoc non attento Monachi tres partes pœnitentiæ sinxerunt.

AUTOR, I. TERROR ex minis

Legis incussus, seu Mortificatio Lutherana, non est pars Pœnitentiæ; cor tamē ad hanc præparat: alia enim requiruntur ad Conuersionem; alia sunt partes Pœnitentiæ. 1. Quia S. Scriptura distinguit Terrorem ab Pœnitentiâ. Vide *Antichristum* p. 3. q. 37. 2. Terreri est passio naturalis, non actus virtutis; estq; in pueris & brutis, quæ tamen non ideo sunt virtuosa. 3. Terrores sunt etiam in impœnitentibus, vt in dæmonibus, *Iac. 2. qui credunt & contremiscunt.* 4. Veram nonnulli agunt pœnitentiâ ex mero amore Dei, qui nullos senserint terrores: *Vt illa, Luc. 7. Dimittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.*

II. NEC FIDES est pars pœnitent. licet ad hanc requiratur vt dispositio. 1. Sic Scriptura, in Antichristo. 2. Partes pœnitent. sunt eæ actiones, quæ à virtute Pœnitentiæ manant: at Credere non est actus pœnitentiæ; sed virtutis Theologica. 3. S. Patres in definitionibus pœnitent. nunquam fidei meminerunt. Vt S. Gregor. hom. 34. *Pœnitentiâ est, præterita peccata plangere; & plangenda non admittere.* Sic & Amb. 4. Niniuitæ, *Ioan. 3. crediderunt in Deum, & pœnitentiâ prædicarunt, egerunt; & tamen fidem eam specialem de remissis sibi peccatis non habuerunt: ideo spem inter & metum dubii dicebant: Quis scit, si conuertatur & ignoscat Deus.*

III. NEC OPERA BONA, post iustificationem facta, sunt partes pœnitent. Quia multa bona fiunt nulla cum relatione ad peccata præterita; sed ex solo amore in Deum, iuxta fixum semel propositum vitæ melioris.

IV. MORTIFICATIO & Viuificatio

ratio Calviniana non sunt partes Pœnitentiæ. 1. Quia Calvinus & Beza volunt, Pœnitentiâ, id est, duo illa esse fructus Fidei Iustificantis; ideoque Fide posteriores: At S. Scriptura docet, Pœnitent. esse viam ad Iustificationem: Ier. 18. *Sipœnit. egerit gens illa; azam & ego pœnit.* Act. 2. *Pœnit. agite, & baptizetur unusquisque. &c. in remissionem peccatorum, & accipietis donum Sp. Sancti.* Act. 3. *Pœnitementi, & conuertimini, ut deleantur peccata vestra.* Act. 5. *Saluatorem excitauit Deus, ad dandam pœnitentiâ Israël, et Remissionem peccatorum.* Errant igitur ambo: Lutherani quod Pœnitentiâ constituent in Dispositoriis motibus ante pœnitentiâ: Calvinistæ, in fructibus fidei iustificantis, qui veram pœnitentiâ subsequuntur. 2. Quia, Luc. 15. *Iusti non egent pœnitentiâ.* sed Heb. 6 post *Fundamentum pœnitentiâ ab operibus mortuis ad perfectionem ferimur,* Iraque peccatorum est pœnitentiâ: At Mortificatio & Viuificatio est iustorum, uti profectus: ergo partes esse pœnitentiâ nequeunt.

V. Contritio, Confessio, Satisfactio sunt tres partes pœnit. Sed non illius habitus pœnit. qui virtus, simplexque est qualitas; nec Actualis pœnit. eiusdem, ut cuius effectus sunt tria illa: sed Pœnitentiâ illius, quæ ad Remissionem in Sacramento ordinatur, ad quam tres ij Actus sunt necessarij: teste S. Scriptura in meo *Antichristo q. 31.* 2. Sic & S. Patres, apud *Bell. l. 1. Pœnit. c. 19.* 3. **RATIO.** 1. Pœnitentiâ Sacramentalis non est quæuis peccati detestatio & punitio; sed quæ offensam Dei respicit, ad tollendum peccatum, & Dei amicitiam reparandam. Hinc dicitur, Act. 20, *Pœnitentiâ in Deû, Act. 26.*

Conuersio ad Deum, & Ezech. 18. 33. cuius finis est reconciliatio & iustificatio. Atq; illius est primum dolere de violata amicitia Dei; tum fateri culpam Deo: demû poenæ se subicere; idque coram Ministro Dei: nec enim immediatè nobiscum agit Deus. 2. Natura docet pueros tria hæc, cum se peccasse norunt: At Pl. 122. *Sicut oculi seruorum in manibus Dominorum suorum: ita oculi nostri ad Dominum, donec misereatur nostri. &c.* 3. Ut tria sunt instrumenta peccandi, cor, lingua, manus; ita par est, eadem, Rom. 6. *seruire iustitiâ in sanctificationem.*

DICO AD I. Isaias ponit Pœnitentiâ ante vitæ emendationem; at Calvinus postponit etiam eam iustificationi. Et Isaias docet Pœnit. esse Causam iustificationis, non fructum. At Psaltes numerat ibi partes iustitiâ; non Pœnitentiâ.

AD II. Non necesse est descriptionem rei omnes partes rei continere.

AD III. Terrores ij licet gignant pœnitentiâ ut causæ; non ideo sunt eiusdem partes. Terrores præeunt, Consolationes sequuntur Pœnitentiâ: ergo non sunt eius partes. Adductaq; loca repugnant Kemnitio.

AD IV. Esto, sunt signa; sed non ut partium concomitantia Pœnitentiâ ad Deum; verû sunt antecedentia.

AD V. Possunt & alia Sacra omnia præstare: ergone reiicienda?

AD IV. Iudas erat baptizatus, & à Domino communicatus: an igitur Baptismus & Eucharistia respuenda? Deinde Iudas non habuit tres eas partes, imò nullam: ideo sperem remissionis non habuit, nam desperauit.

Vv AD

AD VII. Dicitur: nunquam docetur. Nam tres etiam in Veteri Testamento fuerunt visitatæ. patet in Dauid, & Niniuitis.

AD VIII. Iudicium hoc temerariū est aut ignorantia, aut malitia; Id sequens aperit quæstio.

Q V Æ S T I O LXXXV.

Quæ sunt Pœnitentiæ partes Rituales?

A V T O R. Historica hæc quæstio est ac ritualis; non Controversistica; nisi quantum Luthero-caluinista Kemn. & Calvinus mentiuntur. Semper igitur fuit Pœnitentia duplex: *Publica*; in qua peccatum publicum publicè luebatur: *Privata*, in qua priuatim priuata & oeculta Sacramentaliter expiabantur, cum Secreto naturali & Sacramentali. *Publica* erat Solennis, alia Non solennis. *Solennis* erat de culpa publici scandali: semel in vita vni concedebatur: Sacerdoti non poterat imponi, nisi degradato: Quique solennem egisset, ad Ordines nequibat admitti. Nec coniugibus imponebatur sine mutuo consensu; idque à solo Episcopo.

II. Pœnitentes *ordinem* tertium tenebant. Clerici primum; Fideles secundum. *Habitus* erat pullus, cilicinus, caput ralum. *Tempus*, quo imponebatur, erat dies Cinerum: reconciliabantur in die Cœnæ, feria V. Pœnæ erant, abstinere ab S. Synaxi; à nuptiis, militia, à patrinatu baptismali: Carere aditu ad Clericatum: Extremâ Vnctione priuari: Omni die Ieiuniorum humiliare capita: Sacerdoti pro eis oranti: Sepelire mortu-

os debebant: Aliis stando orantibus, ipsi genua flectebant. &c.

Q V Æ S T I O LXXXVI.

Contritio an sit actio bona, libera, & Evangelica?

EV THERVS *Disput. 1. contra Antinomos* propof. 2. ait Contritionem esse sentum legis in conscientia, id est terror ex peccato & pœnis legis. Quia Ierem. 23. *Verba mea sunt que si malem contereas pœnas.* Sic **LV THERANI RIGIDI** in idem contentiunt. Hinc tria inferunt: 1. Non esse liberam, sed extortam Passionem, non Actionem. 2. Eam pertinere ad Legem, non ad Euangelium. 3. Non esse opus bonum; quin omni opere bono spoliare. Sic Rigidi contra Molles Wittemburgenses: & Kemnitius.

LV THERANI MOLLES aiunt Cōtra. esse opus bonum, Actionemq; Euāgelicam. Sic in colloquio Altenburgensi. Et **CALVINVS** *Institut. libro 3. capis. 3. §. 20.* eisdem & Nobiscum assentit.

SVADENT illis. 1. Ierem. 23. *Verba mea sunt.* &c. 2. Quia experientia docet, verè contritos se sentire; mal boni, multa mala in se agnoscere, odio pœnisque digno se iudicare. 3. Terrores ij nil sunt, nisi fuga Dei, fremitusque contra Deum, & via ad desperationem.

A V T O R. I. Contritio non est terror. 1. Docent metaphoræ: quia Conteri non est contremiscere; nec contra: potest enim quis contremiscere, & non conteri. 2. Humilitas ferè semper adest comes Contritioni; at non ita terrori: patet in dæmonibus, qui contremiscunt.

II. Contritio est Actio libera; non coacta. 1. Sic Scriptura in meo *Antichristop. 3. q. 32.* 2. Quia Contritio est gratum Deo Sacrificium. *Psal. 59.* oculos Domini trahens. *Isa. 66.* habensque promissio-